

Mirja Koljonen
Ranta Ayrshires&Dairy

Lisää luomua – kiertue
Vaihtaisinko luomuun?

Ranta maatila:
luomuviljely v:sta 1994
luomumaidontuotanto 1998-2005 ja 2011-

KYLLÄ KAIKKI LUOMUSSA ONNISTUU?

Oman yrityksen lähtökohta luomuun 1994 oli varautumista tulevaan EU ympäristöön. Suuren rakennekehityksen haasteet oli näkyvissä ja luomussa nähtiin mahdollisuus vaihtaa eri sarjaan, jos tilakokoa ei pystyisi kasvattamaan. Lisäksi meitä kiinnosti typensitojakasvien kuten apilan viljely, karjanlannan ravinteiden tehokkaampi hyväksikäyttö sekä pellon kasvukunnon parantaminen viljelykierron avulla. Merkittävänä lisäpöntimena oli vielä luonnonmukaisen tuotannon sopimukset, jotka antoivat lisäturvaa sadonmenetysten varalle siirtymävaiheessa.

Luomukotieläintuotanto, liha ja maito, kuulosti ajatuksena 90-luvun alussa keinotekoiselta, sillä luomun mielsi ennen kaikkea puutarhatuotannoksi. Tuotantoeläinten lajinmukainen ruokinta ja hoito ei vielä ollut Suomessa keskustelussa, eli kotieläintuotanto oli omastakin näkökulmasta lähinnä rehujen jatkojalostusta.

Kun luomumaidon jalostus käynnistyi 90-luvun lopussa, siihen lähdettiin kuitenkin innolla mukaan. Tuotanto oli mielekäästä ja mahdollista toteuttaa kun ruokinnassa tarvittava lisävalkuainen voitiin hankkia tavanomaisena sallituissa rajoissa ja siten myös tuotostaso säilyi lähes ennallaan.

2000-luvun puolivälissä EU ohjaus luomusäännöissä merkitsi siirtymistä 100 % luomurehun käyttöön. Tämä oli raju päätös ilman toimivia luomuvalkuaisrehumarkkinoita ja merkitsi oman tilan jättäytymistä pois luomumaidontuotannosta, koska valkuaisrehun hankinta tuntui lähes mahdottomalta.

2010-luvun alussa oltiin taas uudessa tilanteessa. Tilan viljelypinta-ala oli kasvanut ja loi edellytykset lähes omavaraiseen rehuntuotantoon. Toisaalta luomun kysyntä oli nousussa samoin luomutuotteiden hinta. Luomuvalkuaisrehuja oli myös markkinoilla suoraan viljelijöiltä, vaikka teollisia luomurehuja ei juuri ollut.

Nykytilanteessa luomun kysyntä on ainakin tuottajan näkökulmasta vakiintunut ja samalla koko alan painoarvo ja uskottavuus. Myös tavanomaiset tuottajat näkevät luomun osana oman jalostusyhtiön tuotevalikoimaa eivätkä enää kyseenalaista sen olemassaoloa.

100 % luomurehuvaatimus tuo alalle selkeyttä ja läpinäkyvyyttä ja on omiaan synnyttämään myös toimivat luomurehumarkkinat kun ei ole enää mahdollista spekuloida poikkeusluvilla tavanomaisen rehun käytössä.

Kulunut kasvukausi osoitti toisaalta luomun riskit. Sadon vaihtelut määrällisenä ja laadullisena on selvästi suurempia kuin tavanomaisessa viljelyssä ja luomumaidontuotannossa tähän pitäisi pystyä varautumaan. Meneillään on nyt ennätyskallis ruokintakausi, koska paljon luomuvalkuaisrehua ja -viljaa pilaantui sateissa tai jäi korjaamatta. Pieni luomurehu markkina reagoi nopeasti kysynnän vaihteluihin ja hinnat ovat nousseet jo tähän mennessä kymmeniä prosenteja.

Luomumaidontuotanto nojaa silti vahvasti nurmirehuun, eli 60 % rehustuksesta saatiin normaalitasoisena ja -määräisenä talteen eli ei luomumaidontuotanto tähänkään vuoteen kaadu.

Luomukotieläintuotannon kasvu tarvitsee ajantasaista tutkimusta. Pioneerihenkeä on paljon kentällä, mutta jos markkinoitavien rehujen viljelyä halutaan vakiinnuttaa, pitää olla tutkimustietoa uusien viljelykasvien rehuarvosta eri ruokintamuodoissa ja siitä johdettu tuotantovaikutusta vastaava hintataso markkinoilla. Härkäpapua pidetään Ruotsissa luomumaidontuotannon kivijalkana ja sikäläiset luomutilojen tuotokset ovat lähellä tavanomaista maidontuotantoa. Suomessa pitää pystyä samaan, mutta siihen tarvitaan lisää tutkimustietoa viljelystä ja ruokinnasta ainakin herneellä ja härkäpavulla. Tähän asti ruokintakokeita on tehty vasta muutama eli aivan liian vähän.

Luomun ajankohtaisia teemoja 90-luvun lopulla olivat omavarainen rehuntuotanto, ravinteiden kierrätys, maan kasvukunnon ylläpito viljelykierron avulla ja ravinnehuuhtoumien estäminen sekä tuotantoeläinten lajinmukainen ruokinta ja hoito. Samat teemat ovat edelleen ajankohtaisia mutta nyt koko maataloustuotannossa. Luomu on kiistatta toiminut edelläkävijänä.

Luomutuotteiden kysyntä on 1990-luvulta kasvanut välillä hitaammin ja välillä nopeammin, mutta suunta on silti ollut kokoajan eteenpäin. Todennäköisesti näin tulee myös jatkumaan. Niin viljelijän, jalostajan kuin kaupan osalta voi ajatella että jos juna liikkuu tähän suuntaan niin eikö kyytiin kannata nousta jo nyt eikä viiden vuoden kuluttua.

Oman yrityksen osalta mukaan lähtemistä ei ole tarvinnut tähän mennessä katua. Kuluneena syksynä on silti tullut mieleen EP:n ensimmäisen luomuneuvojan toteamus surkean kasvuston äärellä, että ”kaikkihan tätä tekisi jos tämä helppoa olisi”.